

УДК 821.111 (73)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-3-19>

Наталія ТЕЛЕГІНА,

orcid.org/0000-0002-3181-6745

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) teleginanatalia@yahoo.com

Наталія ЗЕЛІНСЬКА,

orcid.org/0000-0002-8822-3254

студентка факультету іноземних мов

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) zel.natali2020@gmail.com

КОНТРАСТ ЯК ЗАСІБ ВІДТВОРЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЮДИНИ В ХУДОЖНЬОМУ ПОРТРЕТІ В РОМАНІ ІРВІНА ШОУ «RICH MAN, POOR MAN»

Сучасні наукові розвідки розглядають контраст як один з базових засобів забезпечення яскравості вражень в художніх творах. Зіставлення сприяє поглибленню психологічних характеристик і, як результат, створенню яскравих художніх образів. Творчість одного з найбільш популярних американських письменників ХХ століття Ірвіна Шоу на сьогоднішній день є малодослідженою. Найбільш відомий роман Ірвіна Шоу «Rich Man, Poor Man» з точки зору засобів забезпечення комплексної психологічної характеристики героїв роману не розглядався.

Метою дослідження є аналіз персонажів роману Ірвіна Шоу «Rich Man, Poor Man» під кутом зору функціонування і ролі в ньому прийому контрасту в процесі створення психологічних портретів.

Дослідження здійснено за допомогою описового методу та аналітико-інтерпретативного методу.

Аналіз художніх портретів головних героїв роману показав, що контраст широко використовується І. Шоу і закладений в назву роману з метою протиставлення двох філософій життя – конформістської і нон-конформістської, представлених через образи Рудольфа і Томаса. Виявлені в досліджуваному романі випадки вживання контрасту з метою забезпечення повноти комплексної психологічної характеристики героїв роману були поділені на кілька груп в залежності від природи об'єктів протиставлення: протиставлення психотипів героїв роману; контрасти у ставленні героїв один до одного; контрасти у світосприйнятті, поглядах, настроях, психологічному стані героїв в різні періоди їх життя; протиставлення досягнень героїв. Використання контрасту відкриває можливості для непрямих характеристик героїв через імплікацію, яка стимулює читача до психоаналітичних спостережень і загострює читацький інтерес. Контрастне зображення сприяє розумінню еволюції героїв і зміщенню акцентів. Якщо спочатку Том сприймається як негативний герой, а Рудольф як позитивний, то в кінці роману акценти зміщуються завдяки контрастному зображенню, а саме протиставленню їх реакцій, вчинків, відношення до них оточуючих. Поступово комплексна психологічна характеристика героїв складається в свідомості читача, не тільки продукуючи відношення читача до героя, але і формуючи погляди читача, його підхід до вибору своєї життєвої позиції.

Ключові слова: контраст, психологічний портрет, характеристика, герой, філософія життя, протиставлення.

Nataliya TELEGINA,

orcid.org/0000-0002-3181-6745

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of English Philology
Precarpathian National University named after Vasyl Stefanyk
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) teleginanatalia@yahoo.com

Nataliia ZELINSKA,

orcid.org/0000-0002-8822-3254

Student at the Department of English Philology

Precarpathian National University named after Vasyl Stefanyk
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) zel.natali2020@gmail.com

CONTRAST AS A MEANS OF PROVIDING COMPLEX PSYCHOLOGICAL CHARACTERIZATION IN THE PROCESS OF CREATING PSYCHOLOGICAL PORTRAITS IN IRWIN SHAW'S NOVEL «RICH MAN, POOR MAN»

Modern scientific investigations consider contrast to be one of the basic devices providing the vividness of the impression made by a piece of fiction. Juxtaposition deepens the psychological characterization and as a result contributes to creating

memorable heroes and heroines. The artistic heritage of one of the most popular American writers of the XX century Irwin Shaw is insufficiently investigated. Irwin Shaw's most famous novel «Rich Man, Poor Man» hasn't been analysed from the perspective of the ways of providing complex psychological characterization of the personalities shown in it.

The objective of this investigation is to analyse the characters of Irwin Shaw's novel «Rich Man, Poor Man» from the angle of functioning and role of contrast in the process of creating psychological portraits.

The investigation is made with the help of descriptive method and analytical and interpretative method.

The analysis of the structure and the ways of creating psychological portraits of the main characters showed that contrast is widely used by Irwin Shaw and that the title of the novel is based on contrast to juxtapose two life philosophies – conformist and non-conformist, represented by Rudolf and Thomas.

Discovered in the novel instances of using contrast with the view to providing the complexity of the psychological characterization were divided into some groups depending on the nature of juxtaposed things: juxtaposition of the psychological types; juxtaposition of the characters' ways of treating one another; juxtaposition of the characters' world views, moods, psychological states in different periods of their lives; juxtaposition of the characters' achievements.

It is argued that the use of contrast provides an opportunity of indirect characterization with the help of implication, which involves the reader in psychoanalytical observation and sharpens the reader's interest. Contrast used by the author to show changes in the views, moods, and psychological states of the characters in different periods of their lives contributes to the reader's understanding the characters' evolution and ensures the shift of emphasis. First Tom is viewed as a negative character and Rudolf as a positive one, but then the shift of emphasis takes place thanks to juxtaposition of their deeds, reactions, other people's opinions. Step by step the characters' complex psychological portraits form in the reader's mind not only establishing the reader's attitude to the characters, but also shaping the reader's views and life philosophy.

Key words: contrast, psychological portrait, characterization, hero, life philosophy, juxtaposition.

Постановка проблеми. Ірвін Шоу – один з найбільш відомих американських письменників 20-го століття, який отримав ряд престижних премій, включаючи Премію О. Генрі. Його твори швидко здобували популярність серед читачів, чимало із них досягали дуже високого рівня продажів (14 мільйонів екземплярів) і ставали світовими бестселерами. Роман «Багач, бідняк», опублікований у 1969 році, є одним з найкращих творів в жанрі сімейних саг. Через картини життя сім'ї емігрантів в ньому висвітлюються типові процеси і проблеми американського суспільства 50-х – 60-х років 20-го століття. Роман представляє інтерес не тільки широковідомою оманливою простотою і прозорістю стилю Ірвіна Шоу, за якою приховується проникнення в природу суспільних процесів, але і глибиною психологічних спостережень, яка забезпечує читацький інтерес. Здатність Ірвіна Шоу створювати переконливі психологічні типи героїв відкриває широкі можливості для вивчення шляхів і способів побудови психологічних портретів.

Аналіз останніх досліджень. Значна кількість робіт американських критиків присвячена вивченню біографії письменника. Найбільш відомою з них є монографія Майкла Шнаерсона (Shnayerson, 1989). Аналіз творів Ірвіна Шоу знаходимо у книзі Джона Олдріджа «After the lost generation» та у роботах Джеймса Джайлза. Питанням визначення місця Ірвіна Шоу в світовому літературному процесі займалася українська дослідниця Г. Й. Давиденко (Давиденко, 2008). Концептуальну організацію тексту роману Ірвіна Шоу «Вечір у Візантії» з позицій когнітивної семантики досліджували Н. І. Телегіна і Ю. О. Єрошенко (Телегіна, 2013). А. Форшток у

своїй праці «Трансформація «американської мрії» в романах Ірвіна Шоу» розглядає роман «Багач, бідняк», стверджуючи, що у цьому творі І. Шоу звертається до традиції епічного твору, де зображення долі представників одного роду будується на переході героїв від однієї соціальної позиції до іншої. Загалом творчість Ірвіна Шоу залишається ще малодослідженою, а засоби створення ним психологічних портретів не розглядалися, що забезпечує **актуальність** обраної теми.

Дослідження роману показало, що одним із найбільш вживаних та яскравих прийомів, використаних Ірвіном Шоу з метою створення психологічних портретів, є прийом контрасту. Згідно з літературознавчим словником-довідником, контраст – це «різко окреслена протилежність у чомусь: рисах характеру, властивостях предметів чи явищ» (Літературознавчий словник-довідник, 2007: 371). Як вдало зазначив Н. Гриня, контраст є основою чуттєвого сприйняття, дієвим способом привертання уваги читача. Саме за допомогою зіставлень письменникам вдається глибоко проникнути в сутність речей. Контраст створює ефект інтенсивності, що забезпечує яскравість вражень від прочитаного (Гриня, 2016: 30). Українська дослідниця К. Лотоцька вважає протиставлення одним із найпоширеніших і базових засобів у художніх творах, який заслуговує відповідної уваги (Лотоцька, 2002).

Мета статті – аналіз персонажів роману І. Шоу під кутом зору функціонування і ролі прийому контрасту в процесі створення психологічного портрету.

Відповідно до мети поставлені такі завдання:
– виявити випадки використання прийому контрасту в портретних характеристиках героїв в романі Ірвіна Шоу «Багач, бідняк»;

– продемонструвати специфіку використання цього прийому Ірвіном Шоу;

– визначити роль прийому контрасту у відтворенні комплексної психологічної характеристики персонажа.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Виявлені в досліджуваному романі випадки вживання контрасту можна поділити на кілька груп, в залежності від природи об'єктів протиставлення. До першої групи відносяться випадки використання прийому контрасту заради протиставлення психотипів героїв роману. Контраст закладено і в назву роману. Письменник, який вбачав загрозу деградації суспільства, яке надто зосередилося на матеріальних цінностях, в розглянутому романі протиставляє дві протилежні філософії життя: конформістську представлену через образ Рудольфа, яка допомогла йому реалізувати американську мрію в плані фінансового успіху; і нон-конформістську, виражену через образ Тома, бунтарство якого не могло забезпечити йому фінансового успіху, але дозволило йому залишатися собою не піддаючись тиску суспільства. З дитинства брати Рудольф і Томас були настільки різними, що важко було назвати їх ріднею. Автор дає зрозуміти це на перших сторінках роману. Рудольф – слухняний син і старанний учень. Він вірив, що якщо добре вчитися і бути зразковим в очах інших людей, можна реалізувати американську мрію: “Later on, when he was rich and successful, he would say, I got up at five o'clock in the morning, rain or shine, to deliver rolls to the Depot Hotel and the Ace Diner and Sinowski's Bar and Grill.” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>). Томас не проявляв інтересу до навчання, не виконував домашніх завдань, в такий спосіб він ще змалечку протестував проти стандартного уявлення про обов'язок. Він нікому не хотів підпорядковуватися: “He never did any homework and he got terrible marks in school. He was still a freshman in the high school, although he was nearly sixteen. He never listened to anybody” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>). Погляди і життєві позиції братів постійно протиставляються автором. В юності, під кінець Другої світової війни, на хвилі піднесення і патріотизму Рудольф прагне, щоб війна тривала ще хоч пару років, щоб він встиг приєднатися до армії. Його бажання бути найкращим у всьому, що схвалюється суспільством, породжує прагнення проявити себе і у цій сфері діяльності, щоби отримати визнання і повагу, якою користувалися ті, хто повертався з поля бою в цей час. Погляди

Тома позбавлені будь-якої піднесеності і навіть скептичні. Не підпадаючи під вплив загальних настроїв, зіткнувшись з військовими безпосередньо на вулиці, він бачить, що далеко не всі вони поводяться, як джентльмени. Він не романтизує їх, більше того, він впевнений, що дехто з них і на фронті не був. З тими з них, хто поводить себе нахабно, принижує дівчат, він вступає в бійки: “Big shot. Just because he's wearing a soldier suit. I bet he never got any nearer to the Japs than Kansas City, Missouri. Coming here, giving a bad example to the youth of the country, screwing girls in public. In uniform” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>). Брати різко відрізняються і в зовнішньому вигляді, і в побуті. Рудольф піклується про свій зовнішній вигляд, робить манікюр, часто розглядає себе у дзеркалі, не терпить фізичного насильства: “...and he kept out of fights because he didn't want to have his face marred by a broken nose or his long, thin hands twisted by swollen knuckles” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>). Тома він називає «wild animal», через запах, який він чує від брата після його вуличних бійок. Том, боєць від природи, завжди готовий відстоювати справедливість кулаками. В кулак стискаються і його дух, і його тіло, коли він зіткнується з несправедливістю, як у сцені в кінотеатрі та під час сутички з Фальконетті на кораблі.

Наступною групою є контрасти у ставленні героїв один до одного. Яскравим прикладом є ставлення Акселя і Мері Джордахів до своїх синів Рудольфа і Томаса. Іммігранти Аксель і Мері мріяли побудувати щасливе життя в Америці. Вони працювали без упину, але бажаного результату не досягли. Вони ладні були здатися, але побачили спасіння у своєму сині Рудольфі. Ірвін Шоу вводить у роман популярну в американському суспільстві тих років сентенцію, яка підтримувала віру в можливість реалізації американського міфу успіху: не повезло батькам – обов'язково повезе дітям. Тому всі надії батьків пов'язані з чемним, старанним, цілеспрямованим Рудольфом, якого вони обожають, і в успіх якого вони вірять беззастережно. Для Томаса у них не залишалося ні віри в нього, ні любові. Через фінансові проблеми Аксель став скнарою, але як тільки з'являлися додаткові кошти, він злегка витрачав їх на улюбленого сина Рудольфа: “Only with Rudolph was her husband generous. Rudolph was the hope of the family” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>). Мати також виділяє лише Рудольфа з-поміж своїх трьох дітей. Заради того, щоби заробити зайву копійку для Рудольфа

вона готова до ночі прати та прасувати сорочки. Вона вирізає з газет статті, в яких йдеться про його перемоги та успіхи. Лише на нього вона покладає надії. Том для неї просто людина, яка живе із нею під одним дахом та ще й створює проблеми: “She has no hopes for Thomas. ... She does not love him and she cannot hold out a hand to him” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>).

Контраст спостерігається і в ставленні синів до батьків. Віра батьків у Рудольфа виправдовується, він таки досягає фінансового успіху, але не відповідає любов'ю на їх любов. Вони відсторонюються від молодшого сина Тома і єдиної дочки Гретхен, а Рудольф, хоча і забирає до себе маму після смерті батька, не є щирим по відношенню до неї. Лише бажання вигідно виглядати в очах інших тримає його біля старої, хворої матері. Живе він із нею просто для того, щоб сплатити борг, за витрачену на нього молодість та розірвані зв'язки з двома іншими її дітьми, ніякої синівської любові і ніжності він не відчуває: “Rudolph was not one to miss payment on his debts” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>). Томас, після вигнання з рідного дому і рідного міста довгий час не бачиться з матір'ю. Той маленький хлопчик, який знаходиться у глибині його серця, тримає образу на своїх батьків за недодану любов і турботу. Але як тільки стара мати пише йому лист-запрошення, він одразу їде до неї. Контрастною виявляється й реакція синів на хворобу і близьку смерть матері. Рудольфа звістка про те, що мати в лікарні застала в Римі, але він не надто квапиться до неї, кажучи, що його матері не вдасться витягнути його з Риму сьогодні, він полетить завтра. Томас реагує на цю звістку із болем. Він пробає свою матір, більше того він бере вину і на себе, розуміє, що він теж завдав їй багато горя: “I got nothing against the old lady. It wasn't her fault. I gave her a rough time” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>).

Третьою групою контрастів є контрасти в світосприйнятті, поглядах, настроях, психологічному стані героїв в різні періоди їхнього життя. Прикладом може слугувати контраст того, як Мері та Аксель Джордахи уявляли своє життя на початку їхніх стосунків, та яким воно виявилось згодом. Після одруження вони купили крамницю з квартиркою над нею. Мері, сповнена надій, вже уявляла, як її облаштує: “Once they were established, she would put in tables, redecorate the shop, put up curtains, set out candles, serve chocolate and tea, then, later, buy the shop next door...” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>).

Цей піднесений тон зникає при зіткненні з реальністю. Їхній багатообіцяючий квартал занепадає під час війни, колишні магазинчики і ресторани зносять, а на їх місці будують майстерні з обробки металу. Усі їхні мрії про світле майбутнє руйнуються. Мері з жахом усвідомлює реальність, у якій вони опинилися. Контрастними є почуття і світосприйняття Мері до заміжжя та після багатьох років прожитих у шлюбі. Вихована черницями в сиротинці, привчена до бездоганної чистоти як в душі, так і в побуті, вона розглядала картинки в журналах із зображенням абсолютно щасливої американської сім'ї. Ці картинки породжували в ній великі сподівання: “She used to be the neatest and most meticulous of girls, clean as a blossom in a glass vase” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>). Але у шлюбі з Джордахом вона стає жертвою своїх власних ілюзій. В реальності шлюб для неї виявляється тягарем, кліткою, в якій вона знаходиться під постійним фізичним і психологічним насильством, результатом якого стає її повна відраза до фізичних стосунків з чоловіками, абсолютна зневіра в можливість сімейного щастя і взаєморозуміння. Вона змінюється до непізнаваності: “When he closed the door behind them after dinner it was as though two different and unconnected souls swooped down to inhabit their bodies. They had no vocabulary with which to discuss the grotesque combat in which they were engaged” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>).

Саме прийом контрасту сприяє розкриттю образу Гретхен. В юності попри невеликі статки її батьків, Гретхен завжди була охайною, та підтримувала порядок в своїй кімнаті. Мати вчила її тримати і тіло, і кімнату в чистоті. Вона так і поводитися – була привітною, але не підпускала до себе хлопців та вважала усі любовні справи дурістю: “She was friendly and easy with men conversationally, but she couldn't bear the thought of any man touching her” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>). Важливим поворотним моментом в житті дівчини стала зустріч із Тедді Бойланом, її першим коханцем. Після ночі, проведеної з Бойланом, вона жила думками про пережиту ніч, перебуваючи в очікуванні наступної такої ночі. Вже було не приховати і не придушити у ній її справжнього «я». Але ніяких теплих почуттів до Бойлана в неї немає. Для неї він радше об'єкт сексуальних втіх, тому вона не соромиться взяти в нього гроші за свою цноту, щоби поїхати з дому назавжди. Різку характеристику, вибудовану на контрасті дає їй мати: “...your room is clean and dainty but your soul is a

stable” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>).

Контрастним є і її сприйняття Бойлана в різні періоди життя. Перше враження Гретхен продуковано вишуканістю зовнішнього вигляду Бойлана: “...a slender, blond, tanned, cleanly shaven man, with bristly blond eyebrows and highly polished shoes” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>). Зустрівшись з ним згодом, Гретхен зосереджується на його особистості, тепер вона бачить, наскільки він цинічний, егоїстичний, непривітний і усіма покинутий: “An empty man in a half-empty house” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>).

Перший офіційний чоловік Гретхен багато в чому є антиподом Тедді Бойлана: “His false youthfulness was reassuring to her. She thought of the gross, dominating maturity of Teddy Boylan” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>). Бойлан поведився з нею жорстко та владно, а Вільям ніжно та обережно, як з кришталевою вазою. Саме цей контраст допоміг їй усвідомити потреби її власної особистості. Вона знову віднайшла себе. Зміни в психологічному стані героїв нерідко виражаються через контраст в інтер’єрі. Опис кімнати заміжньої Гретхен складає різкий контраст опису її кімнати в батьківському домі. Від охайної чепурної дівчинки нічого не залишається. У квартирі постійний безлад, все розкидано, особливо в кімнаті, де вона працює: “The living room was a mess....She had taken to chain-smoking when she worked and ash trays full of stubs were everywhere” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>).

Контраст, який спостерігається у поглядах та світосприйнятті юного та зрілого Томаса, великою мірою зумовлений зустріччю із Клотильдою, першою людиною, від якої він відчув справжнє тепло і турботу. Відношення Клотильди до нього складає контраст відношенню до нього матері. Клотильда його мила, годувала, голубила. Том, ймовірно, вбачав у цьому материнську ласку і турботу, якої так йому не вистачало в дитинстві. Агресія юного Тома, який вирішував усі суперечки кулаками, відстоюючи справедливість і свою позицію в жорсткому протистоянні зі світом, який він сприймав як ворожий, з роками змінюється на здатність контролювати себе і прагнення спокою і стабільності. Томас, який возить туристів на своїй яхті на морські прогулянки уздовж узбережжя Франції, кардинально відрізняється від невдоволеного усім світом агресивного юнака, який самостверджувався у бійках. Змінюється і його ставлення до цінності людського життя.

Він без вагань кидається на допомогу дружині Рудольфа, рятує її від гвалтівника і потім на зауваження Рудольфа про те, що він міг вбити кривдника, відповідає, що не зміг і це добре: “I found out I couldn’t” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>).

До останньої групи можна віднести контрастність досягнень героїв. Найбільшого матеріального успіху з трьох дітей Джордахів досяг Рудольф. Але автор показує, що як особистість Рудольф деградує, піддаючись вузькому практицизму: “The commercial monk,” Gretchen said harshly. “Except that instead of the vow of poverty, you’ve taken the vow of wealth. Which is better in the long run?” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>). У фіналі роману виявляється, що тільки Томасу вдалося стати по-справжньому щасливим. Його метою були далеко не матеріальні цінності. Він ніколи не зраджував собі, слідував своїм бажанням і поклику душі. Проживаючи на старенькій яхті зі своєю сім’єю у спокої та злагоді, він не жадав більшого. Саме він робить спробу воз’єднати сім’ю, запросивши брата і сестру на свою стареньку яхту. Зустрівшись із Томом, спостерігаючи за його повсякденним життям, Рудольф і Гретхен усвідомили, що Томасу вдалося зрозуміти щось таке, чого вони досі не змогли зрозуміти. Вони дещо із заздрістю говорять про те, що де б Томас не був, його оточує особлива атмосфера, атмосфера добра, тепла і любові: “Have you noticed—wherever he goes, he moves in an atmosphere of love. His wife, Dwyer, all those friends at the wedding. Even his own son” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>). Після його смерті вони остаточно визнають, що лише у покійного Томаса життя вдалось: “... the one of us who finally made a life” (Irwin Shaw, URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>).

Висновки. В результаті аналізу ключових образів роману Ірвіна Шоу «Багач, бідняк» виявлено кілька груп контрастів, застосованих з метою забезпечення повноти комплексної психологічної характеристики героїв роману. Використання Ірвіном Шоу прийому контрасту сприяє створенню яскравих, переконливих і глибоких психологічних портретів. Протиставлення героїв, їх життєвих позицій, їх відношення одне до одного, їх психологічних станів і поглядів в різні періоди життя і їх досягнень відкриває можливість для створення підтексту і залучення читача до психоаналітичних спостережень з метою декодування імплікації і виявлення характерних рис героїв, що в свою чергу загострює читацький інтерес. Контрастне зображення сприяє розумінню еволю-

ції героїв і зміщенню акцентів. Якщо спочатку Том сприймається як негативний герой, а Рудольф як позитивний, то в кінці роману акценти зміщуються завдяки контрастному зображенню, а саме протиставленню їх реакцій, вчинків, відношення до них оточуючих. Поступово комплексна психологічна характеристика героїв складається в свідомості читача, не тільки продукуючи відношення читача до героя, але і формуючи погляди читача, його підхід до вибору своєї життєвої позиції.

Перспективи подальших досліджень. В умовах зростання популярності психологічної прози проблеми, пов'язані з засобами створення психологічних портретів, привертають все більшу увагу. Проведене дослідження забезпечує матеріал як для теоретичних узагальнень стосовно засобів створення яскравих психологічних портретів, так і для практичних досліджень з питань психологізму, художнього портрету, стилю конкретних письменників і стилю Ірвіна Шоу зокрема.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гриня Н. О. Контраст у фактурі англійськомовного прозового художнього тексту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Філологія.* 2016. № 21. Т. 2. С. 28–31.
2. Давиденко Г.І., Чайка О.М., Гричанік Н.І., Кушнерьова М.О. Історія новітньої зарубіжної літератури: Навч. посібник. / К.: Центр учбової літератури, 2008. 274 с.
3. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Гром'як Р.Т., Ковалів Ю.І. / Київ : «Академія», 2007. 753 с.
4. Лотоцька К. Антитеза: когнітивні, функціональні та мовні аспекти аналізу. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер.: Мовознавство.* 2002. № 2 (8). С. 93–99.
5. Телегіна Н. І., Єрошенко Ю. О. Художнє втілення концепту Decline в романі Ірвіна Шоу «Вечір у Візантії». *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Сер.: Філологічна.* 2013. № 39. С. 204 – 206.
6. Irwin Shaw "Rich man, poor man". URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>
7. Shnayerson, M. Irwin Shaw: a biography / New York: Putnam, 1989. 447 p.

REFERENCES

1. Hrynia, N. O. (2016). Kontrast u fakturi anhliiskomovnoho prozovoho khudozhnoho tekstu. [Contrast in the texture of English prose literary text] / *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser. : Filolohiia.* No. 21. T. 2. Pp. 28–31. [in Ukrainian].
2. Davydenko, H.I., Chaika O.M., Hrychanyk N.I., Kushnierova M.O. (2008). Istoriiia novitnoi zarubizhnoi literatury [History of modern foreign literature] / *Navch. posibnyk.* – K.: Tsentri uchbovoi literatury. 274 p. [in Ukrainian].
3. Literaturoznavchyi slovnyk-dovidnyk. (2007). [Literary reference book] za red. Hromiak R. T., Kovaliv Yu. I. Kyiv: "Akademiia", 753 p. [in Ukrainian].
4. Lototska, K. (2002) Antyteza: kohnityvni, funksiionalni ta movni aspekty analizu. [Antithesis: cognitive, functional and linguistic aspects of analysis] / *Naukovi zapysky Ternopilskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Ser.: Movoznavstvo.* No. 2 (8). Pp. 93–99. [in Ukrainian].
5. Telehina N. I., Yeroshenko Yu. O. (2013) Khudozhnie vtilennia kontseptu Decline v romani Irvina Shou «Vechir u Vizantii». [Artistic embodiment of the concept *Decline* in Irwin Shaw's novel "Evening in Byzantium"] / *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu Ostrozka akademiia. Ser.: Filolohichna.* No. 39. Pp. 204 – 206. [in Ukrainian].
6. Irwin Shaw "Rich man, poor man". URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=390309&pg=1>
8. Shnayerson, M. (1989) Irwin Shaw: a biography / New York: Putnam. 447 p.